

DOI: [10.32702/2307-2105-2019.12.6](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.12.6)

УДК 338.51:664.1

*Н. О. Роскладка,
д. е. н., доцент, професор кафедри туризму та рекреації,
Київський національний торговельно-економічний університет
ORCID: 0000-0001-7333-4050*

*А. А. Роскладка,
д. е. н., професор, завідувач кафедри кібернетики та системного аналізу,
Київський національний торговельно-економічний університет
ORCID ID: 0000-0002-1297-377X*

*А. В. Пушкарьова,
магістр, Київський національний торговельно-економічний університет
ORCID: 0000-0002-0593-3382*

СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ КЛЮЧОВИХ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

*N. Roskladka
Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of Tourism and Recreation
Department, Kyiv National University of Trade and Economics*

*A. Roskladka
Doctor of Economic Sciences, Professor, Chief of Cybernetics and System Analysis Department,
Kyiv National University of Trade and Economics*

*A. Pushkarova
master, Kyiv National University of Trade and Economics*

SYSTEM OF MONITORING OF KEY PERFORMANCE INDICATORS OF ENTERPRISE

У статті систематизовано існуючі методичні підходи до оцінювання економічного стану підприємства. Досліджено показники ефективності діяльності підприємства, підкреслено їх переваги та недоліки. Сформовано принципи проведення моніторингу стану підприємства, які в умовах ринку дозволяють оцінити реальні можливості підприємства на ринку (ринкову силу підприємства); виявити причини зміни результативності функціонування; розробити або скорегувати стратегію і тактику діяльності підприємства.

Створено систему моніторингу "Monitoring+", описано алгоритм її дії та інтерфейс. На основі даних та звітності підприємства «Сезон риболовлі» було продемонстровано процес функціонування системи моніторингу, а також процес надання рекомендацій користувачу. Розроблена система моніторингу дозволить користувачам систематично спостерігати за важливими параметрами фінансової діяльності на підприємстві, своєчасно реагувати на очікувані труднощі та розробляти дії для нормалізації ситуації.

Based on a study of the different definitions of monitoring, their generalization, analysis and comparison, the article determines that the interpretation of monitoring should be based on a systemic approach. Under this approach, monitoring should be understood as an information system for analysing, evaluating and predicting the phenomenon being studied, which is based on systematic tracking of indicators. They are summarized into a single classification of the concept of

“monitoring” by the level of research, the object of monitoring, the scope of application of monitoring results, the subject of research, the nature of monitoring development, the frequency of its implementation, the means of processing and providing information. This will allow the user, depending on the goals assigned to him, to use the type of monitoring that should fully correspond to the nature of the tasks performed.

The main structural elements of the monitoring system are summarized, and the main stages of its construction are given. The proposed system of monitoring performance indicators of the enterprise is based on the following principles: complexity (the system covers all sides of the economic process and detects causal dependencies affecting the activity of the organization); systematic (the object under study is considered a complex constantly changing system influenced by a number of factors); speed (at any time when the situation changes, you can recalculate the results); accessibility (the main source of information is the financial and statistical reporting of enterprises). The authors study proposes a monitoring system that provides not only tracking of the analyzed economic phenomenon in the enterprise, but also the possibility to provide advice and recommendations on the elimination of problems in the activity of the enterprise.

Existing methodological approaches to the assessment of the economic condition of the enterprise are systematized. The performance indicators of the enterprise were studied, their advantages and disadvantages were stressed. It has been found that most of the existing methods in economic literature and practice are not universal and require further study. The provisions of monitoring the state of the enterprise in market conditions formed in this article allow to assess the true capabilities and abilities of the enterprise in the market (real market power of the enterprise); identify the true causes of performance changes; develop or adjust the strategy and tactics of the enterprise.

The monitoring system “Monitoring+” has been created, its algorithm and interface are described. Based on the data and reporting of the “Sezon Rybolovli” (“Fishing Season”) retail enterprise, the monitoring system was demonstrated. The monitoring system will allow users to systematically monitor important parameters of financial activity in the enterprise, respond to expected difficulties in a timely manner and develop actions to normalize the situation.

Ключові слова: *економічна ефективність; ключові показники ефективності; моніторинг діяльності підприємства; система моніторингу; web-додаток.*

Keywords: *economic efficiency; key performance indicators; enterprise monitoring; monitoring system; web-application.*

Постановка проблеми. Щодня в економіці країни відбуваються певні зміни. Щоб підприємство розвивалося та ефективно функціонувало, необхідно постійно знаходитись на хвилі пошуку нових орієнтирів, застосовувати нові погляди та методи щодо роботи підприємства, досліджувати економічний стан та діяльність конкурентів. У зв'язку з цим постає актуальне питання щодо вибору адекватних та якісних цілей, принципів, методів, критеріїв та показників оцінки ефективності діяльності підприємств, які відповідали б вимогам національної економіки.

У загальному сенсі термін «ефективність» застосовується для визначення ступеня досягнення деякого потенційного результату діяльності чи досягнення певної мети за певний період часу. Отже, цей термін більш повно характеризує успішність роботи, відображаючи не лише економічність виробництва продукції та послуг, а й характеристики взаємовідносин із зовнішнім середовищем, які суттєво впливають на розвиток організації [1, с. 21-22].

Якщо компанія прагне не тільки до того, щоб просто виживати, а ще й отримувати значні прибутки, то система оцінки її діяльності та управління має, в першу чергу, орієнтуватися на потенційні можливості і стратегічні завдання, поставлені перед собою адміністрацією та колективом.

Вважається, що чим менші витрати і більший дохід, тим успішніша компанія. В якійсь мірі це дійсно так, проте за фінансовими показниками можна судити тільки про поточний стан справ, а для забезпечення нормальних перспектив необхідне створення карти стратегій з урахуванням того, що до вартості компанії входять не тільки матеріальні складові, а й персонал, інновації, бізнес-проекти, відносини зі споживачами та інші важелі управління. Розуміння того, які такі важелі активуються та підтримуються кожною кампанією, може допомогти підвищити ефективність підприємства [6, с. 190].

Якщо за результатами оцінювання будуть зроблені правильні висновки, то це допоможе збалансувати роботу всіх систем компанії, підвищити і розширити ринок збуту, збільшити продуктивність праці, використовувати більш ефективне обладнання, успішно розвиватися.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретична і методологічна основа досліджень ефективності діяльності підприємства закладена в роботах провідних вітчизняних і зарубіжних учених: К. Адамса, Р. Андрійчука, Р. Беннета, Р. Блейка, Ф. Гілбертса, Ф. Герберга, Т. Долгопятова, І. Кохановської, Р. Каплана, П. Нівена, Д. Нортонна, Б. Райзберга, Н. Савенка, В. Ширшової та ін.

Значний внесок у дослідження проблем моніторингу діяльності підприємств внесли такі учені, як Н. Алексєєнко, П. Єгорова, Т. Ємельяненко, В. Галіцина, Г. Клейнер, В. Козуб, Е. Майєр, Р. Манн, М. Пугачова, І. Сергєєва, В. Ситник, К. Скрипник, О. Терещенко, А. Шевякова та ін.

Переважає більшість дослідників визначають моніторинг як постійне спостереження за певним процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату.

Одним із перших дослідників моніторингу підприємств є Т. Долгопятова, яка запропонувала концепцію економічного моніторингу підприємств, як постійного комплексного спостереження за процесом їх функціонування, виявлення тенденцій поведінки, обумовлених системними змінами.

В. Кануннікова [4] визначила, що економічний моніторинг підприємства – це спостереження, аналіз, оцінка історичних тенденцій, внутрішніх спонукальних мотивів формування, розвитку і функціонування організації з метою розроблення рекомендацій щодо збереження та забезпечення ефективності і стабільності економічної діяльності організації в постійно мінливих зовнішніх і внутрішніх умовах його життя.

В. Халіна [15] у своїй статті дає визначення моніторингу, як оперативного збору даних про складні явища і процеси, що описуються досить невеликою кількістю ключових, особливо важливих показників з метою оперативної діагностики стану об'єкта дослідження в динаміці.

І. Чуліпа [16] зазначає: економічний моніторинг – система підтримки процесів підготовки управлінських рішень в рамках політики (регіону, міста, підприємства) шляхом забезпечення необхідного рівня якості прийнятих рішень за рахунок подання інформації по аналогам і прецедентів вирішуваних питань.

Основна сфера практичного застосування моніторингу – це управління, а точніше інформаційне обслуговування управління в різних областях діяльності. Моніторинг являє собою досить складне і неоднозначне явище. Він використовується в різних сферах і з різними цілями, але при цьому, має загальні характеристики і властивості [5, с. 92–103].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Існує розмаїття наукових підходів підтверджує недосконалість методів, що використовуються для виконання теоретичних і практичних завдань щодо формування системи моніторингу підприємства в сучасних умовах господарювання. Виникає необхідність розроблення концепції комплексної багаторівневої системи для дослідження та аналізу стану підприємства, що обумовлює актуальність подальших досліджень в галузі моніторингу ключових показників ефективності його діяльності.

Мета статті полягає у дослідженні основних показників діяльності підприємства, розробці автоматизованої системи моніторингу показників, спрямованої на зростання ефективності функціонування підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі аналізу останніх досліджень в галузі оцінювання показників діяльності підприємств було виявлено, що не існує єдиної системи методів оцінювання ефективності діяльності компанії. Ця тема викликає безліч питань і розбіжностей, у кожного фахівця з цього приводу існує своя думка. За результатами вивчення запропонованих концепцій оцінки сформовано перелік підходів, який найбільш повно охоплює ключові критерії економічної ефективності підприємств. Незважаючи на очевидні відмінності описаних нижче підходів, вони не виключають один одного, а лише характеризують функціонування підприємства з різних сторін. Кожен з цих методів унікальний тим, що виділяє свої найбільш важливі, ключові моменти в аналізі динаміки роботи підприємства.

Структурний підхід Куросави. Цей підхід заснований на структурі підприємства та складається з трьох компонентів: оцінки показників економічної діяльності підприємств, якісної оцінки та оцінки економічних показників галузі.

Сімейство показників. Оцінка результатів діяльності підприємства допомагає проаналізувати його роботу як цілісної динамічної системи, характеризує компанію як з точки зору поточних результатів, так і її майбутніх досягнень і проводить комплексний аналіз підприємства з різних позицій (споживача, інвестора, працівника тощо) [14, с. 296].

Традиційний підхід. Базується на класичній моделі Дюпона «Рентабельність капіталу», передбачає оцінку ефективності на основі двох груп показників: узагальнюючих – показників першого рівня та показників другого рівня, які оцінюють ефективність використання окремих видів ресурсів підприємства.

Математичний підхід. Визначено методами: нелінійної динаміки, узагальнених функцій та ергодичної теорії.

Економетричний підхід. Складається з параметричних і непараметричних методів, які носять рівноправний характер.

Підхід на основі концепції «Performance Management». Використання збалансованої системи індикаторів (Balance Scorecard (BSC)), яка включає різні фінансові й нефінансові показники.

Багатофакторний підхід. Пропонується в науковій економічній літературі, проте рідко застосовується на практиці. Передбачає використання агрегованих індексів ефективності, що є складними і важкими для інтерпретації, а тому і не стали загальноновизнаними.

Витратний та ресурсний підходи. Їх застосування базується на підрахунку витрат і вартості ресурсів відповідно.

Спосіб експрес-оцінки ефективності. Експрес-аналіз дає огляд діяльності організації і дозволяє досить

швидко оцінити економічне становище компанії. Він включає в себе наступні види аналізу.

Оцінка компанії (мала, середня, велика), з огляду на фінансові, економічні критерії, а також критерії взаємозалежності. Даний вид аналізу включає в себе показники, що характеризують стан основних засобів, і показники оцінювання ступеня свободи використання основних фондів.

Оцінка фінансової стабільності. При проведенні експрес-оцінки фінансової стійкості використовуються наступні числові показники: статутний капітал, власний капітал, вартість чистих активів, довгострокові зобов'язання, короткострокові кредити і позики, кредиторська заборгованість, власні оборотні кошти.

Оцінка «хворих» статей звітності, що сигналізують про проблеми компанії: дефіцит бюджету, негативна величина показника вартості чистих активів, прострочена кредиторська або дебіторська заборгованість непогашені в строк позики, прострочені видані та отримані векселі тощо.

Оцінка ефективності підприємства. Будується за наступними відносними показниками: рентабельність власного капіталу, рентабельність активів, продуктивність праці, середньорічна заробітна плата.

Оцінка динаміки основних показників підприємства: вартості основних фондів, кількості співробітників, обсягу продажів, чистого прибутку. Цей метод характеризується використанням «золотого правила економіки», формалізує в аналізі такі взаємозв'язки, які є критерієм успішного функціонування підприємства, більш швидкі темпи зростання фінансових показників в порівнянні з темпом зростання цін і більш швидкі темпи зростання результатів діяльності в порівнянні з темпами зростання обсягу використаних ресурсів.

Аналіз «оціненого» підприємства. Передбачає розгляд співвідношення величини власного капіталу підприємства до отриманих фінансових результатів (якщо показники підприємства менше середніх, то воно недооцінене; якщо ж більше, то переоцінене).

Бенчмаркінг. Це процес порівняння діяльності підприємства (в тому числі характеристик асортименту, послуг, методів роботи) з кращими компаніями на ринку і в галузі, з подальшим здійсненням змін для досягнення і підтримання певного рівня конкурентоспроможності, а також гарантії довгострокового функціонування на ринку. Бенчмаркінг є ефективною системою завчасного попередження щодо назриваючих проблем в організації.

Для оцінки ефективності діяльності підприємств традиційно застосовують комплекс соціальних, економічних, фінансових, трудових, інформаційних та техніко-технологічних показників. Однак, дана класифікація не дає змогу чітко розподілити показники відповідно до виду ефекту, який вони здійснюють на діяльність підприємства. Тому, доволі часто систематизують та розширюють комплекс показників ефективності діяльності підприємства.

Сформулюємо загальні принципи раціонального вибору системи показників. Система показників ефективності має [8, с. 753]:

- відображати витрати всіх видів ресурсів, що споживаються на підприємстві;
- створювати передумови для виявлення резервів підвищення ефективності діяльності;
- стимулювати використання всіх резервів, наявних на підприємстві;
- забезпечувати інформацією стосовно ефективності діяльності всі ланки управлінської ієрархії;
- виконувати критеріальну функцію (для кожного з показників мають бути визначені правила інтерпретації їх значень).

Моніторинг ключових показників надає інформацію, яка буде корисна при:

- аналізі ситуації в діяльності підприємства;
- визначенні того, чи добре використовуються ресурси на підприємстві;
- визначенні проблем, що стоять перед керівництвом, та пошук рішень;
- забезпеченні всієї діяльності здійснюється вчасно та компетентним персоналом;
- використанні знань інших підприємств.

Моніторинг можна класифікувати за рядом підстав. Залежно від підстави, можна виділити кілька видів моніторингу, які наведено нижче [3, с. 256].

Динамічний, коли в якості підстави для експертизи служать дані про динаміку розвитку того чи іншого об'єкта, явища або показника. Це найпростіший спосіб, який може служити аналогом експериментального плану тимчасових серій. Для відносно простих систем, локального моніторингу (цін, доходів населення тощо) цього підходу може виявитися достатньо.

Конкурентний, коли в якості підстави для експертизи вибираються результати ідентичного спостереження інших систем. У даному випадку, моніторинг стає аналогом плану з множинними серіями випробувань. Вивчення двох або декількох підсистем більшої системи проводиться паралельно, одним інструментарієм, в один і той же час, що дає підставу робити висновок про величину ефекту на тій чи іншій підсистемі. Крім цього такий підхід дає можливість оцінити величину небезпеки, її критичність.

Порівняльний, коли в якості підстави для експертизи, вибираються результати ідентичного обстеження однієї або двох систем більш високого рівня. Такий випадок носить специфічний для моніторингу характер і не розглядається при плануванні експериментів. Він полягає в тому, що дані за системою дослідження порівнюються з результатами, отриманими для системи більш високого рівня.

Комплексний, коли використовується кілька підстав для експертизи. В даному випадку не розглядають моніторинг, який реалізується одиничними вимірами, вважаючи динамічність визначальною ознакою моніторингу.

Стосовно до соціально-економічних систем, можна виділити три види моніторингу в залежності від його цілей.

Інформаційний – структуризація, накопичення і розповсюдження інформації. Не передбачає спеціально організованого вивчення.

Базовий (фоновий) – виявлення нових проблем і небезпек до того, як вони виявляться на рівні управління. За об'єктом моніторингу організовується стеження за допомогою періодичного вимірювання показників (індикаторів), які досить повно його визначають.

Проблемний – з'ясування закономірностей, процесів, небезпек, тих проблем, які відомі і є нагальними з точки зору управління. Цей вид моніторингу може бути розбитий на складові в залежності від видів управлінських завдань.

Проблемне функціонування – являє собою базовий моніторинг локального характеру, присвячений одній меті або одній проблемі. Реалізація цього моніторингу не обмежена за часом.

Проблемний розвиток – поточні завдання розвитку і предмет вивчення цього моніторингу існують деякий час.

Нижче розглянемо основні етапи проведення моніторингу на підприємстві [13, с. 86]:

1. Підготовчий етап:
  - формування замовлення на моніторинг;
  - виділення об'єкта моніторингу;
  - методичне забезпечення моніторингу;
  - визначення критеріїв і показників;
  - створення робочого проекту або програми;
  - інструктаж або підготовка кадрів, які проводять моніторинг.
2. Етап проведення моніторингу:
  - проведення діагностики системи з використанням обраних методів відповідно до робочої програми;
  - збір і аналіз, зберігання результатів.
3. Етап обробки даних і прийняття рішень:
  - обробка даних, в тому числі математико-статистична;
  - аналіз, узагальнення і систематизація отриманих даних;
  - підготовка результуючого документа;
  - прийняття рішень;
  - комплекс заходів, які активізують використання даних, в тому числі інформаційне забезпечення моніторингу.

Стосовно самого процесу проведення моніторингу пред'являються певні вимоги, які можна сформулювати у вигляді таких принципів.

Перший – об'єктивність інформації. Сам процес повинен спиратися на об'єктивні дані, що одержуються у процесі інформаційного обміну між елементами, які безпосередньо беруть участь у виробничому процесі і органами управління ними. Отримані дані повинні бути максимально формалізовані і легко перевірені. Інформація, яка надається в зворотному напрямку, також повинна бути конкретною і корисною.

Другий – порівнянність даних. Ця вимога обумовлена тим, що відстеження результатів функціонування системи передбачає не тільки констатацію її стану, але і вивчення змін, які в ній відбуваються. Можливість порівняння з'являється тільки тоді, коли вивчається один і той самий об'єкт, на основі однакових емпіричних показників.

Третій – адекватність. Він передбачає вивчення системи з урахуванням мінливих зовнішніх умов та відповідність їм. Реалізація цього принципу передбачає оцінку впливу різних зовнішніх факторів на здійснення господарського процесу. Така оцінка може бути здійснена тільки на основі спеціально проведених досліджень.

Четвертий – прогностичність. Мається на увазі отримання даних, що дозволяють прогнозувати майбутнє системи, можливі зміни в шляхах досягнення поставлених цілей. Цей принцип передбачає оцінку можливих тенденцій.

П'ятий принцип – цільового призначення, який передбачає отримання необхідної і достатньої інформації, виходячи з визначеної мети здійснюваної діяльності.

Для оцінки ефективності діяльності нами були проаналізовані структурні, динамічні і відносні показники ефективності діяльності підприємства роздрібної торгівлі «Сезон риболовлі» за 2016-2018 рр. Основним видом діяльності підприємства «Сезон риболовлі» є реалізація товарів туристичного призначення в мережі роздрібної та дрібно-оптової торгівлі.

У таблиці 1 представлено необхідні для аналізу дані, шляхом обчислення питомих значень показників.

Провівши аналіз звітності підприємства, можна зробити висновок про те, що на даному етапі підприємство обрало інтенсивний, а не екстенсивний шлях розвитку. В умовах кризи спостерігається спад купівельного попиту на продукцію, що виражається в зниженні загального обсягу доходу. Але не дивлячись на цю негативну тенденцію основні показники прибутку зросли за рахунок значного зниження собівартості продукції.

Основні показники рентабельності також зросли, що говорить про підвищення ефективності діяльності підприємства та використання нею своїх основних фондів і ресурсів. В умовах нестабільності сучасної

економіки це є гарним показником, що дозволяє припускати, що при поверненні купівельного попиту на колишній рівень, компанія зможе отримувати більший обсяг прибутку при тому ж обсязі доходу.

Проте, на підприємстві «Сезон риболовлі» є низка невирішених проблем, які керівництво здатне вирішити за допомогою реалізації системи моніторингу показників ефективності діяльності підприємства.

Таблиця 1.

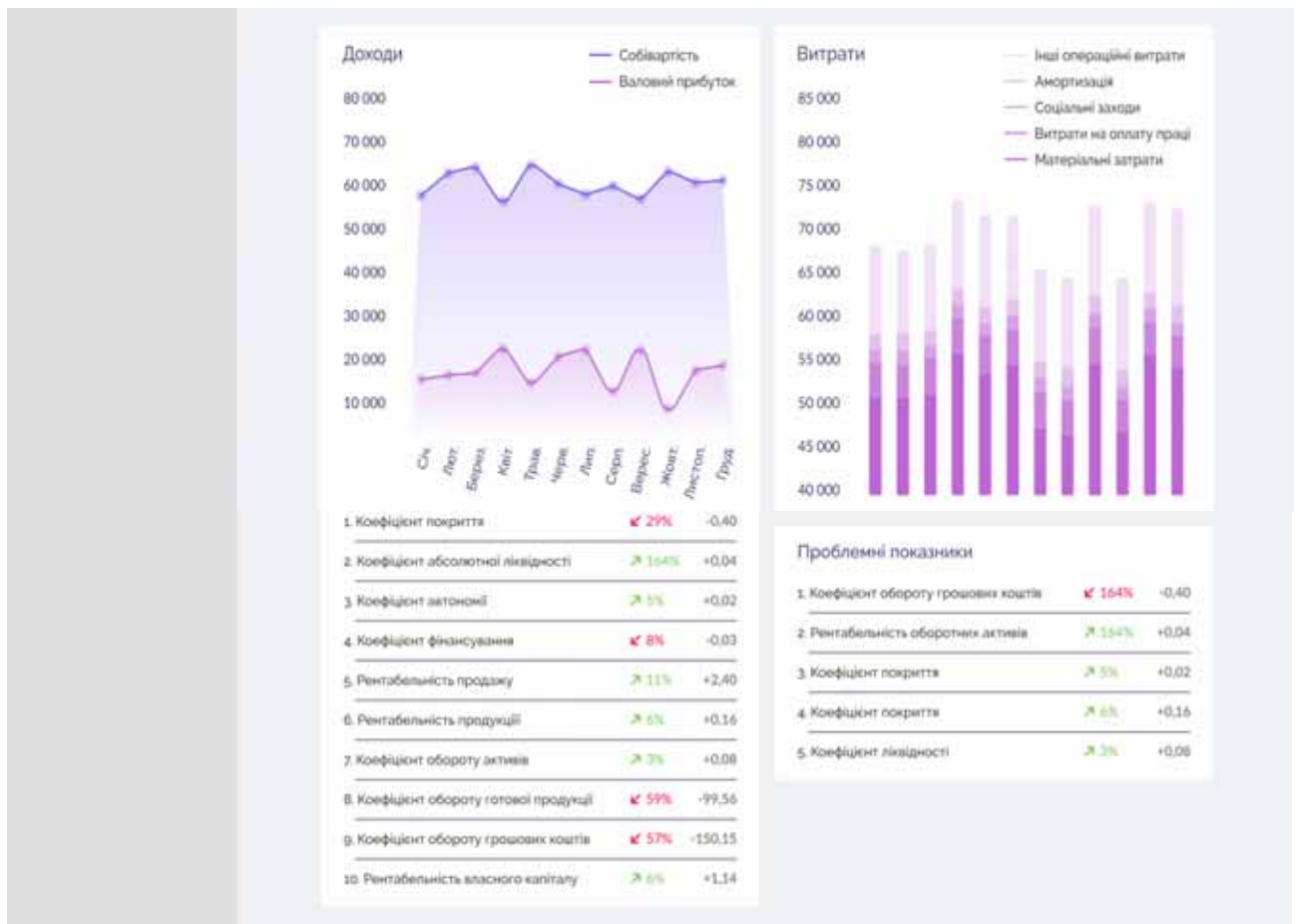
Аналіз показників ефективності діяльності підприємства роздрібної торгівлі «Сезон риболовлі»

Показники	Роки		
	2016	2017	2018
Рентабельність активів, %	14,15	5,69	6,03
Рентабельність оборотних активів, %	28,92	11,97	10,69
Рентабельність необоротних активів, %	27,7	10,87	13,85
Рентабельність власного капіталу, %	40,20	17,51	18,64
Рентабельність продажу, %	23,48	21,27	23,67
Рентабельність продукції, %	6,22	2,64	2,79
Загальний коефіцієнт покриття	1,23	1,35	0,96
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,03	0,02	0,06
Коефіцієнт співвідношення кредиторської та дебіторської заборгованості	2,032	1,49	1,69
Коефіцієнт фінансової автономії	0,34	0,31	0,33
Коефіцієнт фінансової заборгованості	0,79	0,76	0,86
Коефіцієнт фінансування	0,43	0,41	0,38
Коефіцієнт покриття інвестицій	0,79	0,68	0,57
Коефіцієнт обороту оборотних активів	6,08	5,77	5,00
Коефіцієнт обороту дебіторської заборгованості	6,35	6,06	5,56
Коефіцієнт обороту активів	2,97	2,74	2,82
Коефіцієнт обороту грошових коштів	366,82	264,39	114,23
Коефіцієнт обороту кредиторських зобов'язань	3,29	3,57	3,47
Коефіцієнт обороту готової продукції	177,36	168,32	68,76
Фондовіддача, грн.	5,85	5,26	6,54
Фондомісткість, грн.	0,17	0,19	0,15
Дохід від реалізації продукції (товарів, послуг), тис. грн.	718790	944276	1171732
Собівартість, тис. грн.	549992	743393	894377
Валовий прибуток, тис. грн.	168798	200883	277355
Прибуток від реалізації, тис. грн.	718790	944276	1171732
Загальні витрати, тис. грн.	538810	834223	995128
Чистий прибуток, тис. грн.	34195	19597	25028

Можна виділити такі основні проблеми в діяльності даного підприємства: неможливість в реальному часі виявити загальні закономірності розвитку та роботи бізнесу; неможливість простежити динаміку зміни основних показників роботи торговельного підприємства в цілому; неможливість вчасно виявити та усунути основні проблемні зони в діяльності підприємства; велика кількість рутинної роботи з налаштування та збору інформації для проведення аналізу діяльності підприємства; значні витрати часу та людських ресурсів для створення звітів та графічної інтерпретації даних.

Поставимо задачу розробки системи моніторингу ключових показників ефективності діяльності цього підприємства, яка буде складатися з п'яти ключових блоків аналізу: показники рентабельності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності та показники доходів і витрат. Для прикладу візьмемо проміжні значення – дані за 2017 рік.

Користувач має занести необхідні дані про підприємство, яке планує досліджувати. Дані вводяться для аналізу фінансового стану та діяльності підприємства. Ввівши необхідні дані, користувач може переглянути розраховану інформацію, тобто «Оцінку рентабельності», «Аналіз платоспроможності», «Ділову активність» та «Фінансову стійкість» підприємства. Інформація виводиться на головну сторінку додатку у вигляді дашборду. Заповнений і готовий для роботи дашборд аналітики підприємства представлений на рис. 1.

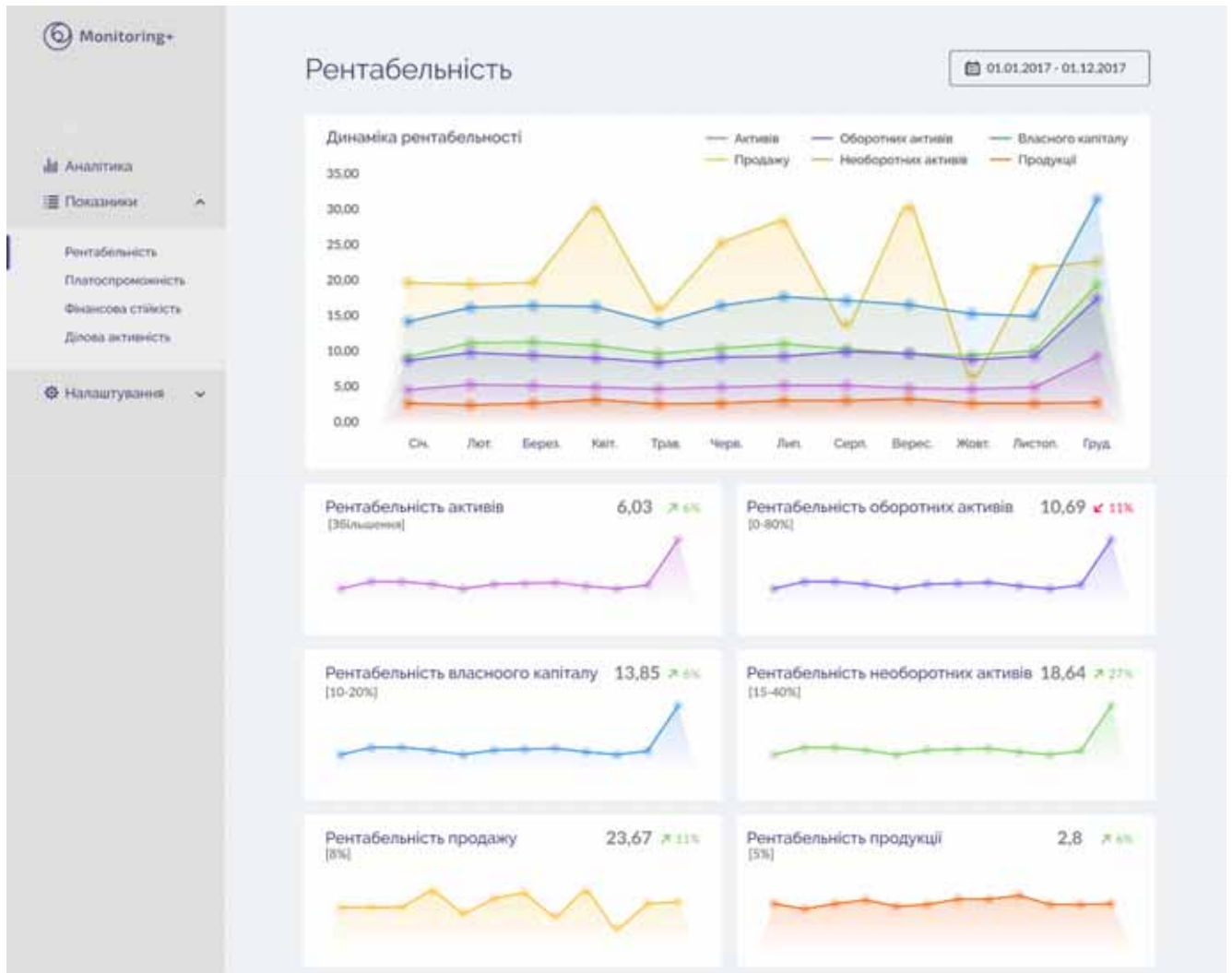
Рис. 1. Аналітика діяльності підприємства в системі моніторингу

Джерело: розроблено авторами

Перейшовши за вкладкою «Рентабельність», користувач опиниться на новій сторінці системи моніторингу, де графічно описані показники рентабельності. Вони представлені у вигляді інфографіків і зображені на рис. 2.

Проблемні показники, що мають тенденцію до зниження, виділяються на інфографіках червоним кольором. Аналогічним чином відображаються вкладки «Платоспроможність», «Фінансова стійкість», «Ділова активність».

Платоспроможність визначає забезпеченість поточних зобов'язань підприємства об'єктами платіжних засобів, розміщених в активах.

Рис. 2. Сторінка «Рентабельність» у системі моніторингу підприємства

Джерело: розроблено авторами

Запропонована система моніторингу передбачає дослідження показників щодо рівня платоспроможності та забезпечення розрахунків за зобов'язаннями. Інтерфейс сторінки «Платоспроможність» відображено на рис. 3.

Фінансова стійкість характеризує рівень самофінансування і залежності підприємств від зовнішніх залучених фінансових ресурсів для формування активів. Це одна з підсистем моніторингу, яка показує ефективність структури підприємства (рис. 4).

Остання вкладка – це ділова активність підприємства (рис. 5).

Ділова активність характеризує результативність використання ресурсів та обсяги господарської діяльності. Ця підсистема передбачає можливість оцінки підприємств щодо нарощування обсягів господарської діяльності за показниками зміни чистого доходу, оборотності активів, продуктивності праці, доданої вартості тощо.

Висновки. Розроблена система моніторингу дозволить користувачам систематично спостерігати за важливими параметрами фінансової діяльності підприємства, своєчасно реагувати на очікувані проблеми та розробляти дії щодо нормалізації ситуації.

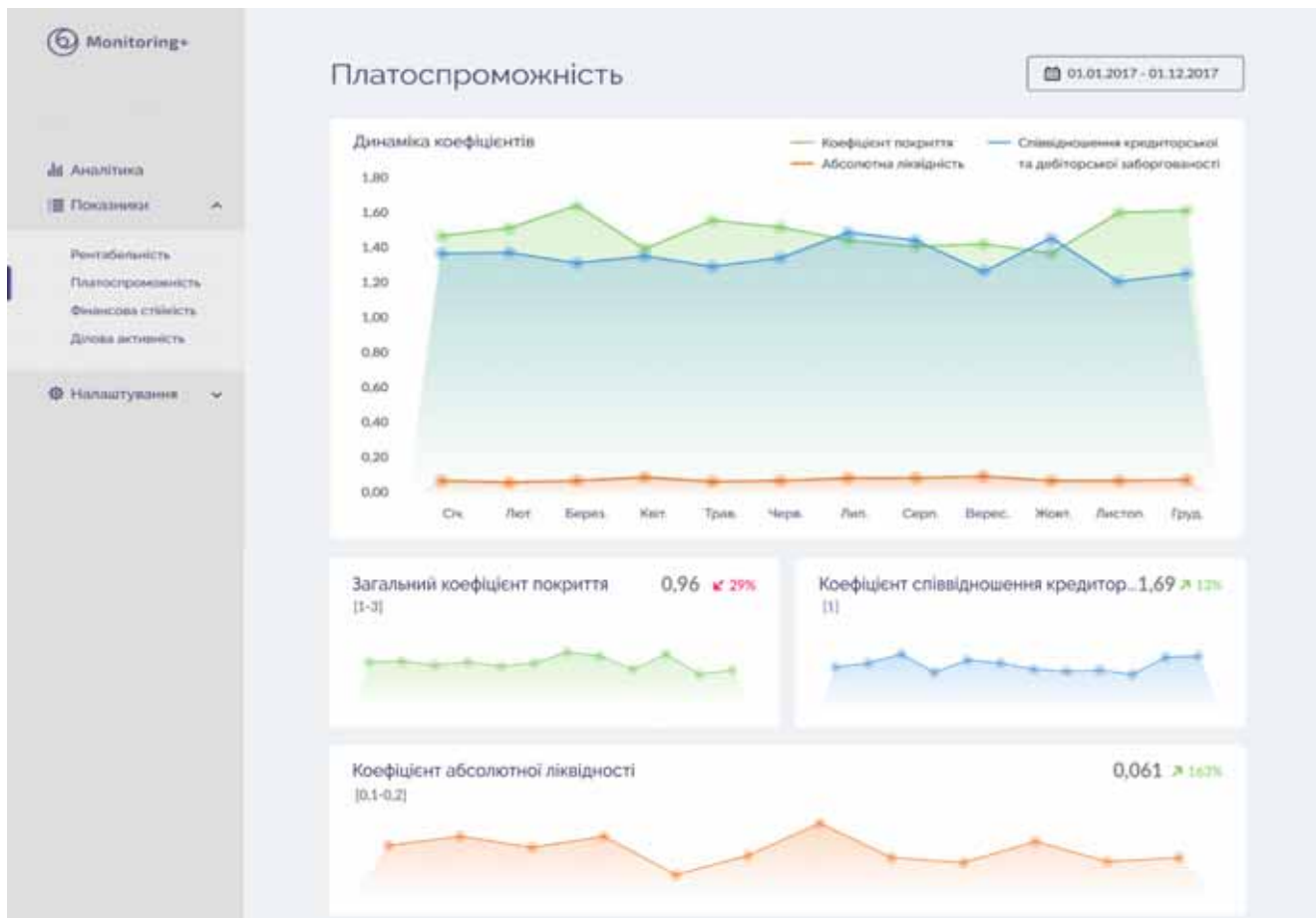

Рис. 3. Сторінка «Платоспроможність» у системі моніторингу підприємства
Джерело: розроблено авторами

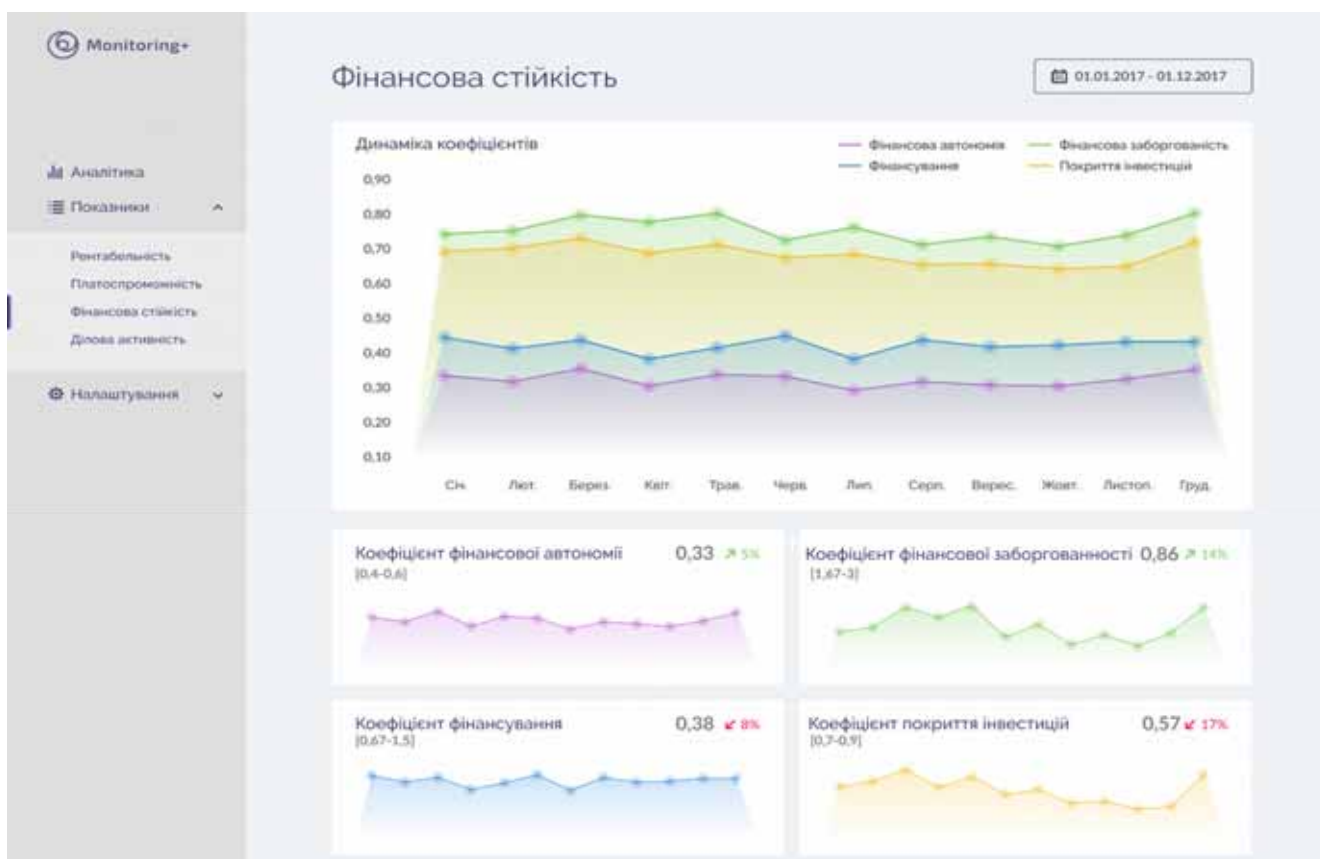
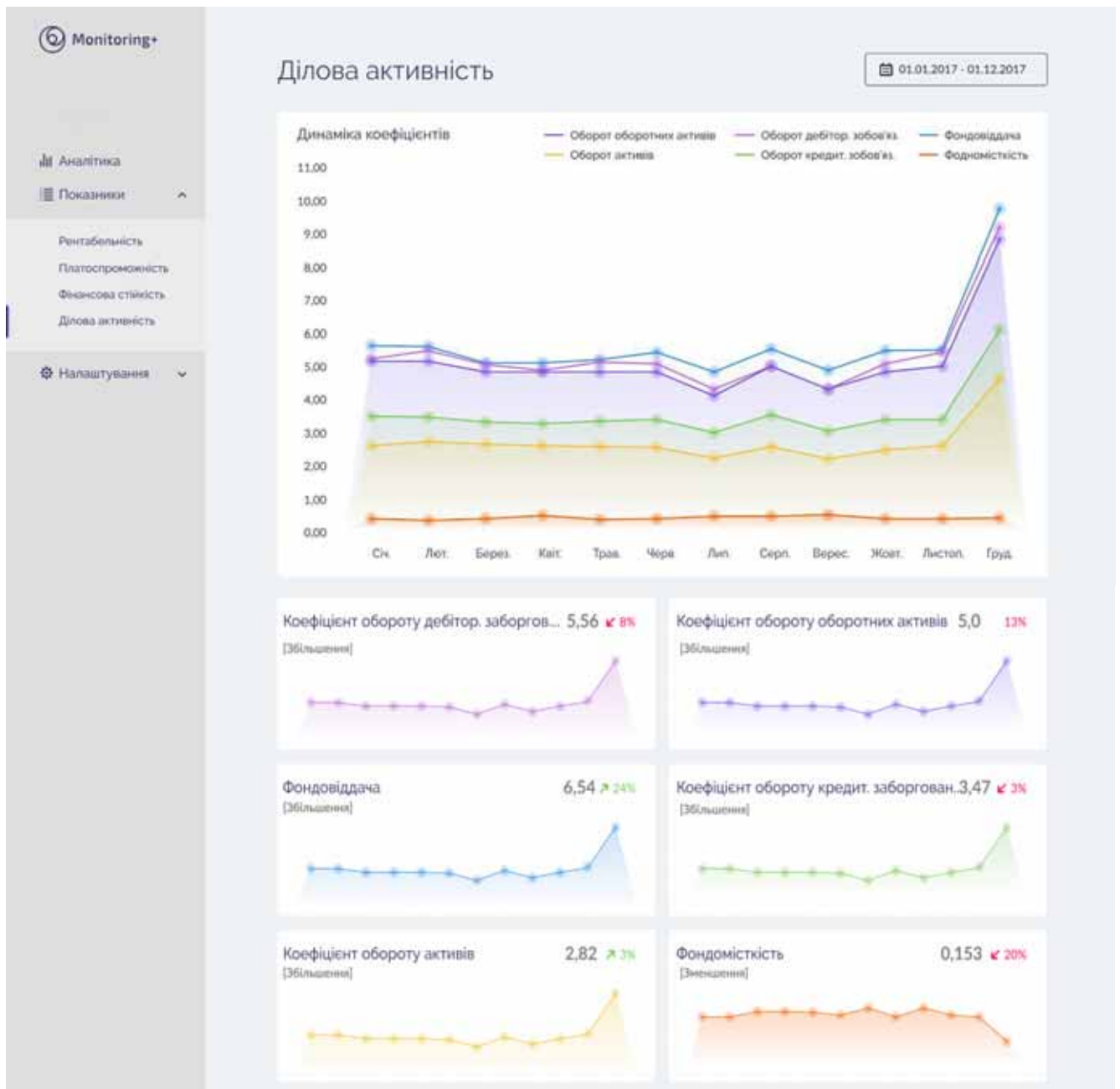

Рис. 4. Сторінка «Фінансова стійкість» у системі моніторингу підприємства
Джерело: розроблено авторами

Рис. 5. Сторінка «Ділова активність» у системі моніторингу підприємства

Джерело: розроблено авторами

Після реалізації запропонованої системи моніторингу підприємство «Сезон риболовлі» отримало такі переваги:

- для керівництва підприємства – можливість подивитися на ситуацію в компанії «зверху», тобто виявити загальні закономірності розвитку та роботи бізнесу; простежити динаміку зміни основних показників роботи підприємства в цілому;
- для менеджерів – можливість самостійно і в короткі терміни отримати інформацію необхідну для прийняття рішення; спрощення роботи, оскільки всі дії інтуїтивно зрозумілі;
- для IT-спеціалістів – зменшення рутинної роботи, оскільки більшу частину звітів користувач отримує самостійно.

До проблемних моментів впровадження розробленої системи можна віднести:

- необхідність впровадження нового програмного забезпечення та навчання користувачів;
- нестача підготовлених фахівців і як наслідок – витрати на навчання співробітника IT-відділу.

Література.

1. Біловодська О.А., Рибалка М.В. Показники оцінки ефективності функціонування торговельних підприємств. *Економічні проблеми сталого розвитку*. 2013. Т. 4. С. 21–22.
2. Брагінець А. М. Еволюція предмета і завдань функції управління «моніторинг» та її координація з економічним аналізом. *Актуальні проблеми економіки*. 2014. №10 (160). С. 8–21.

3. Галіцин В. К., Ус Р. Л. Моніторинг та аудит інформаційних технологій у системі управління організацією. *Модельовання та інформаційні системи в економіці*. 2012. Вип. 86. С. 256–262.
4. Кануннікова В. М., Полозова Т. В., Воскобойник О. М. Сутність фінансово-економічного моніторингу діяльності підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2012. № 37. С. 194–197.
5. Молодоженя М. С. Моніторинг результативності інноваційної діяльності у торгівлі для потреб економічного управління підприємством. *Економіка України*. 2016. № 4. С. 92–103.
6. Павлишенко М. М., Гонсьор О. Я. Прибуток – основний показник фінансового стану підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2006. Т. 16. № 6. С. 190–197.
7. Пакуліна А. А., Пакуліна Г. С. Раціоналізація інформаційних потоків і вдосконалення системи показників соціально-економічного моніторингу розвитку регіону. *Traektoriâ Nauki: Path of Science*. 2016. № 2 (7). С. 257–275.
8. Панфіль Л. А., Муртазіна Є. Е. Оцінка ефективності діяльності підприємства. *Міжнародний журнал прикладних і фундаментальних досліджень*. 2016. № 6. С. 753–756.
9. Роскладка А. А. Експертна система моніторингу, діагностики та контролю процесів діяльності невиробничих соціально-економічних систем. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. Серія : *Економічні науки*. 2012. № 1 (53). С. 134–141.
10. Роскладка А. А. Контролювання мети процесу в системах моніторингу. *Економіка. Менеджмент. Підприємництво*. 2012. № 24 (II). С. 72–81.
11. Роскладка А. А., Огуй Н. І. Побудова мережі процесів при впровадженні моніторингу діяльності невиробничих систем. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія : Економічні науки*. 2011. №6 (51). С. 233–240.
12. Сагалакова Н. О. Система показників-індикаторів економічної діагностики діяльності торговельного підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2010. № 2. Т. 2. С. 19–24.
13. Тарасевич А. П. Етапи реалізації економічного моніторингу підприємств. *Перспективи економічної інтеграції: бачення наукової молоді*. 2014. № 2. С. 86–87.
14. Халіков М. А., Максимов Д. А. Про один підхід до аналізу й оцінки ресурсного потенціалу підприємства. *Міжнародний журнал прикладних і фундаментальних досліджень*. 2015. № 11. С. 296–300.
15. Халіна В. М. Концепція фінансово-економічного моніторингу підприємства. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. № 42. С. 331–334.
16. Чуліпа І. Д. Моніторинг економічних показників діяльності підприємства : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук : 08.00.04 – економіка та управління підприємствами. Львів : Національний університет «Львівська політехніка», 2009. 24 с.
17. Flachenecker F., Rentschler J., de Kleuver W. Monitoring Resource Efficiency Developments: Indicators, Data, and Trends. *Investing in Resource Efficiency*. Springer, Cham, 2018. С. 31-50.
18. Stemplewska L. Zarządzanie ryzykiem w obszarze rozwoju kapitału ludzkiego. *Kwartalnik Naukowy Uczelni Vistula*. 2015. № 1 (43). S. 42–53.

References.

1. Bilovods'ka, O.A. and Rybalka, M.V. (2013), "Indicators of performance evaluation of trading enterprises", *Ekonomichni problemy staloho rozvytku*, vol. 4, pp. 21–22.
2. Brahynets', A.M. (2014), "The evolution of the subject and tasks of the monitoring function and its coordination with economic analysis", *Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 10, no. 160, pp. 8–21.
3. Halitsyn, V. K. and Us, R. L. (2012), "Monitoring and audit of information technologies in the organization management system", *Modeliuvannia ta informatsijni systemy v ekonomitsi*, vol. 86, pp. 256–262.
4. Kanunnikova, V.M. Polozova, T.V. and Voskobojnyk, O.M. (2012). "The essence of financial and economic monitoring of the enterprise", *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, vol. 37, pp. 194–197.
5. Molodozhenia, M.S. (2016). "Monitoring the effectiveness of innovation in trade for the needs of enterprise economic management", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 4, pp. 92–103.
6. Pavlyshenko, M.M. and Hons'or, O.Ya. (2006). "Profit - the main indicator of the financial condition of the enterprise", *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 16, no 6, pp. 190–197.
7. Pakulina, A.A. and Pakulina, H.S. (2016). "Streamlining information flows and improving the system of indicators of socio-economic monitoring of regional development", *Traektoriâ Nauki: Path of Science*, vol. 2, no. 7, pp. 257–275.
8. Panfil', L.A. and Murtazina, Ye.E. (2016). "Evaluation of the effectiveness of the enterprise", *Mizhnarodnyj zhurnal prykladnykh i fundamental'nykh doslidzhen'*, vol. 6, pp. 753–756.
9. Roskladka, A.A. (2012). "Expert system for monitoring, diagnostics and control of processes of activity of non-productive socio-economic systems", *Naukovyj visnyk Poltavs'koho universytetu ekonomiky i torhivli. Ekonomichni nauky*, vol. 1, no. 53, pp. 134–141.
10. Roskladka, A.A. (2012). "Controlling the purpose of the process in monitoring systems", *Ekonomika. Menedzhment. Pidpryiemnytstvo*, vol. 24, no. 2, pp. 72–81.
11. Roskladka, A.A. and Ohuj, N.I. (2011). "Building a network of processes for implementing monitoring of non-production systems activities", *Naukovyj visnyk Poltavs'koho universytetu ekonomiky i torhivli. Ekonomichni nauky*, vol. 6, no. 51, pp. 233–240.
12. Sahalakova, N.O. (2010). "The system of indicators-indicators of economic diagnostics of trading

- enterprise activity”, *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu. Ekonomichni nauky*, vol. 2, no. 2, pp. 19–24.
13. Tarasevych, A.P. (2014). “Etapy realizatsii ekonomichnoho monitorynhu pidpriemstv”, *Perspektyvy ekonomichnoi intehratsii: bachennia naukovoï molodi*, vol. 2, pp. 86–87.
  14. Khalikov, M.A. and Maksymov, D.A. (2015). “About one approach to the analysis and evaluation of the enterprise resource potential”, *Mizhnarodnyj zhurnal prykladnykh i fundamental'nykh doslidzhen'*, vol. 11, pp. 296–300.
  15. Khalina, V.M. (2013). “Concept of financial and economic monitoring of the enterprise”, *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, vol. 42, pp. 331–334.
  16. Chulipa, I.D. (2009). “Monitoring of economic indicators of enterprise activity”, Ph.D. Thesis, Economy and enterprise management, Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine.
  17. Flachenecker, F. Rentschler, J. And de Kleuver, W. (2018). “Monitoring Resource Efficiency Developments: Indicators, Data, and Trends”, *Investing in Resource Efficiency*, pp. 31-50.
  18. Stemplewska, L. (2015). “Risk management in the area of human capital development”, *Kvartalnik Naukovy Uchelni Vistula*, vol. 1, no. 43, pp. 42–53.

Стаття надійшла до редакції 12.12.2019 р.